Izhaja:
10., 20. in 30. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:
za celo leto za bolj premožne 2 goldinarja; za manj premožne rodoljube pa 1 gld. 50 kr.

Denar naj se pošilja pod napisom:
Upravništvu „Mira“ v Celovcu.

Leto XIII. | V Celovcu, 20. vinotoka 1894. | Štev. 29.

Katoliško-politično in gospodarsko društvo
za Slovence na Koroškem
vabi uljudno vse zavedne Slovence k

shodu zaupnih móž,

ki se bode vršil
v sredo dné 24. vinotoka (oktobra) t. l.
v Celovcu
v veliki dvorani pivovarne „Masslgarten“
v Št.-Vidskem predmestju.
Začetek ob ½8. uri popoludne.

Vspored razpravam:

1. Nagovor predsednika.
2. Sedanji politični položaj in naše národne tirjatve.
3. Organizacija stranke v obče in s posebnim ozirom na bodoče občinske ter prihodnje deželno- in državnozborske volitve.
4. Naše gospodarske razmere in potrebščine.
5. Slučajni predlogi in nasveti

K temu shodu so uljudno vabljeni vsi udje katoliško-političnega društva in tisti slovenski rodoljubi, ki se želijo tega važnega shoda udeležiti in smejo z dovoljenjem odbora od udov upeljani biti. — Ženstvu vstop k temu shodu ni dovoljen.

Odbor.

Vabilo
k
slavnostni besedi,

ktero priredi
katoliško-politično in gospodarsko društvo
za Slovence na Koroškem
v Celovcu
v proslavo 80 letnice ranjkega voditelja koroških Slovencev msgr. Andreja Einspielerja in za naš národ prezaslužnega slovenskega škofa Antona Martina Slomšeka
v sredo dné 24. vinotoka (oktobra) t. l.
v veliki dvorani pivovarne „Masslgarten“.
Začetek ob 7. uri zvečer.

Vspored:

1. „Venec slovenskih pesmij“, koračnica, svira godba.
2. Pozdrav predsednikov.
3. Emil Tittl: Ouvertura k burki „Der Goldteufel“, svira godba.
4. Hrab. Volarič: „Novinci“, možki zbor.
5. „Zadnji čas Zrinjskega“, svira godba.
6. J. Hudovernik: „Naša zvezda“, možki zbor z baritonovim samospevom.
7. Verdi: Drugi finale iz opere „Ernani“, svira godba.
8. Fran Eller: Prolog, govori gosp. stud. iur. Davorin Zwitter.
9. J. Bartl: „Venec národnih, vojaških pesmi“, udarjajo tamburaši pevskega društva „Lira“.
10. Dr. Gust. Ipavec: „Oblačku“, čveterospev.
11. Suppé: „Flotte Bursche“, potpourri, svira godba.
12. Slavnostni govor.
13. Emil Tittl: „Slovanske pesmi“, ouvertura, svira godba.
14. Ant. Nedvěd: *a)* „Ljubici“, besede Levstikove; *b)* „Pogled v nedolžno okó“, besede S. Gregorčičeve; samospeva s spremljevanjem glasovira, poje gospa Ljudmila Lendovšekova.
15. Zeller: Kadrilja iz operete „Der Vogelhändler“, svira godba.
16. * * * „Trije nosovi“, šaljivi prizor.
17. „Poputnica,“ svira godba.
18. Ant. Hajdrih: „Hercegovska“, možki zbor s čveterospevom.
19. Dr. Benj. Ipavec-Bartl: „Domovini“, udarja tamburaški zbor pevskega društva „Lira“.
20. Ant. Hajdrih: „Sirota“, možki zbor z altovim samospevom, poje gospa Ljudmila Lendovšekova.
21. Kaltenbrunner: „Jagdfreunde“, valček, svira godba.
22. F. S. Vilhar: „Slovenac i Hrvat“, možki zbor.
23. Zeller: Polka française iz operete „Der Obersteiger“, svira godba.
24. * * * „Žabja kantata“, komičen pevski prizor s spremljevanjem glasovira.
25. Wagner: „Am Wörthersee“, koračnica, svira godba.

Pevski in tamburaški del vsporeda izvršujeta iz posebne prijaznosti slavni možki in tamburaški zbor pevskega društva „Lira“ iz Kamnika. — Muzikalni del vsporeda oskrbuje Celovška „Kärntner National-Kapelle“.

Vhod v dvorano bode dovoljen le proti izkazu vstopnic, ktere se bodo dobivale od 20. vinotoka naprej pri odboru društva in zadnji dan popoludne na shodu zaupnih mož v „Massl-ovi“ pivovarni.

K tej besedi vabi vse zavedne Slovence in Slovenke najuljudneje

slavnostni odbor.

Prosta kupčija — za nas beračija!

Prosta kupčija je to, da se sme različno blago križem svetá prevážati, in ga ne ustavljajo nobene deželne in državne meje. V starih časih so cesarji in kralji vsak svoje deželne meje zapirali proti tujim pridelkom in izdelkom, ali pa so tako upeljali, da so morali tuji trgovci na meji nekaj plačati, prej da so smeli svoje blago čez mejo spraviti. Ta denar, ki so ga morali tuji trgovci na meji plačati, imenuje se po slovensko „carina“, po nemško pa „Zoll“. Ta carina je prinašala dvojen dobiček: prvič je kralju donašala lep denar, tako da je pokrila marsiktero potrebščino, ki bi se morala sicer poravnati iz davkov domačih državljanov; drugič pa je branila domače kmete in obrtnike, kajti s carino se je tuje blago podražilo, vsled tega se ni moglo dosti ali pa nič ceneje prodajati, kakor domače blago. Ta modra naredba je zdaj večinoma odpravljena, in več ali menj je zdaj kupčija prosta; od nekterih rečij se pobira nekaj malega carine, od drugih pa čisto nič. Prvi, ki so se začeli poganjati za prosto kupčijo, bili so Angleži. Oni so prvi izumili vsakovrstne železne stroje (mašine), s kterimi so različno blago veliko hitreje in lepše izdelovali, nego je to mogoče z rokami. Naredili so velikanske tovarne, v kterih so izdelovali razno blago. Za svojo deželo pa niso toliko blaga (železnine, obleke itd.) potrebovali, torej so morali misliti na to, da obilico svojih izdelkov prodajo v druge dežele. Začeli so torej po vsem svetu razglašati nauk, da je najbolj pametno, ako so vse meje za kupčijo odprte, češ, da se s tem vsa kupčija poživi, in ljudje pri tem veliko zaslužijo. Kjer lepa beseda nič ni izdala, rabili so tudi silo in marsikterega kraljiča v Aziji in Afriki so celó z vojsko in orožjem primorali, da jim je moral meje za kupčijo odpreti. Drugi národ, ki je hrepenel po svobodni kupčiji, bili so Judi. V starih časih Judi niso smeli povsodi in vsaki dan barantati, ampak le ob določenih časih in dnevih in v določenih krajih; nektere dežele pa so jim bile čisto prepovedane. To se Judom seveda ni dopadalo, kajti oni se najrajši le s kupčijo pečajo, vsled teh ovir pa niso mogli tako hitro bogateti, kakor bi radi. Zvezali so se torej z Angleži in začeli ž njimi v družbi oznanovati nauk o prosti kupčiji. Po vseh deželah in državah so ustanovili velike časnike, ki so imeli nalogo, vsaki dan v svét trobiti, kako srečni bodo ljudje potem, ko se upelje prosta kupčija. Kdor jim je nasproti govoril, zmirjali so ga „nazadnjaka“ in „srednjeveškega mračnjaka“, ki nema razuma za „napredek“ novega časa. Tako so pametne ljudi deloma preupili, deloma ostrašili, in razne države so polagoma druga za drugo proglasile prosto kupčijo. Kjerkoli so tako imenovani „liberalci“ na vrh prišli, bilo je njih prvo delo, da so proglasili prostost obrtnije in kupčije; mnogim iz njih se niti sanjalo ni, da služijo s tem le Angležem in Judom, domačemu ljudstvu pa škodujejo; beseda „svoboda“ jim je vso pamet zmešala; nekaj so se pa tudi časnikov bali, da bi jih tisti ne proglasili za „mračnjake“, ako bi se ustavljali svobodni kupčiji in svobodni obrtniji.

Zdaj pa poglejmo, kakšno „srečo“ je prosta kupčija prinesla našemu ljudstvu? Pojdimo k našim rokodelcem in izprašujmo jih, kako se jim godi? Vsaki bo rekel: „Slabo gre, slabo; vse dežele so preplavljene s tujimi izdelki; mi rokodelci ne moremo z rokami tako hitro in po ceni delati, kakor tuje tovarne s svojimi stroji. Celó z obleko in čevlji so začeli Judi barantati in dajejo tako blago zelo dober kup, ker svoje delavce, ki jih imajo najete, silno slabo plačajo, drugič pa jemljejo za izdelovanje le najslabejše blago.“

Kako se pa kmetu godi? Pojdi, ljubi bralec, h kakemu mokarju v mestu in vprašaj ga, če ima

Slepi pevec.

(Povest iz francoščine.)

I. Drvarjeva družina.

V Orlovem, vasici dežele Lorenske na Francoskem, živel je v leseni koči tik velikega gozda pošteni drvar Gašper Marin s svojo družino. Hišna oprava je bila priprosta. Če pa bogastva ni bilo v tej hišici, prebival je pa v njej globok mir, lastnina krščanskih družin. Marin je imel dvoje otrók: Cecilijo, ljubeznjivo in dobrosrčno deklico, in pa Primoža, ki je bil že bolj nemiren, včasih celó hudoben; Marin je včasih rekel, da bi utegnil Primož čisto hudoben postati, ako se ne bo strogo pazilo na njega. Cilka pa je bila krotka, kakor angeljček, tolažba in veselje svojih starišev. Ko je Cilka v petnajstem letu šolo dovršila, postala je pastarica in pasla v bližnjem gozdu vaške koze. Mlajši Primož je pa še v šolo hodil in bil je pogosto zaprt zarad različnih neporednostij. Včasih se je prepiral, včasih stepel z drugimi dečki, včasih svoje naloge ni naredil, včasih je bil raztrešen pri nauku, včasih je nazaj jezljal. Večkrat je prišel s kako rano domov, bodisi da se je s kakim trnom zbodel ali pa z boso nogo ob kamen udaril. Eno lepo lastnost pa je imel: lagal se nikoli ni.

II. Hudobno dejanje.

Nekega večera prišel je Primož poln blata na obleki domov; bil je, kakor bi se bil v cestni luži valjal. Mati Ana ga je ojstro izpraševala, kaj je počenjal, pa deček je zarudel in ni nič odgovoril. Ko je pa mati za šibo prijela, začel je vendar praviti, kaj je delal in kako se mu je godilo. Bilo je tako:

Primož in še dva njegovih tovarišev so si igrali pod veliko lipo za cerkvijo. Med tem pride blizo nek stari, slepi berač, ki je bil že ves kriv od starosti; ker je bil pa slep, imel je psička na verižici, kteri mu je pot kazal; ob enem se je opiral na palico. Ta siromak je imel nesrečo, da je stopil na neko igračo, ki so jo tisti trije dečki imeli, ker je ravno njemu pod noge priletela. Ves razkačen skoči Primož k beraču in mu iz roke iztrga verižico, na ktero je bil pes privezan, ter psa zapodi. Drugi mali hudobnež pa je slepcu iztrgal palico in tekel za psom, da bi ga s palico vdaril. Tako je bil starček ob psa in ob palico in si ni vedel pomagati, dečki pa so vpili in se mu škodoželjno smejali.

Ubogi pes, bil je majhen koder prijaznega sivega obličja, oziral se je s tako milim pogledom nazaj, da bi se ga kamen usmilil. Nerad se je ločil od svojega slepega gospodarja in ni mogel razumeti, zakaj ga dečki preganjajo. Ker so dečki kamenje lučali za njim, bežal je sicer, pa vedno se je spet nazaj ozrl, kaj bi starček delal. Migal je z repom, kakor bi usmiljenja prosil. Hudobni fantalini pa psu niso prizanesli, ampak tekli so za njim in lučali kamenje. K sreči je pa za pokopališčem prav počasi tekla neka umazana, blatnata voda. To je pes preplaval, dečki pa niso mogli za njim, ker je bila voda precej globoka. Do te nečedne vode je Primož s kamnom pritekel, ko ga je pa tik potoka zagnal za psom, se mu je spod-

lepo, pšenično moko? „O ja!“ poreče mokar in bo skočil po koncu, „prav lepo in belo in suho ogersko moko imam, št. 0, prav iz Banata je, torej iz najboljše ogerske pšenice.“ Pusti ga in pojdi k trgovcu s tržaškim blagom, ker tudi taki prodajajo moko. Vprašaj tudi tega po lepi, pšenični moki. „O ja!“ bo zaklical, „imam prav izvrstno in lepo ogersko moko iz parnega mlina v Budimpešti.“

Zdaj pa je vprašanje: Ali v naših krajih nikjer več ne sejejo pšenice, in ali nikjer več ne obrodi, da se prodaja povsodi le ogerska moka? Glejte, to je ravno krivica, ki se našemu kmetu godi!

Velikanski mlini ogerskih Judov pa ne meljejo samo ogerske pšenice, ampak tudi rumunsko in srbsko, in moko potem prodajajo po širnem svetu. Če se pa v prodajalnicah naših mest in trgov večidel le tuja moka prodaja, potem je naravno, da domačega mlinarja nobeden ne bara po moki, potem je naravno, da našega kmeta nobeden ne bara po žitu, potem je naravno, da naše žito nema nobene cene, potem je naravno, da naš kmet ne more imeti veliko denarja! Pa še nekaj je naravno, na kar pa naši mestjani ne pomislijo: oni tožijo o slabi kupčiji; toda kdo bo pa od njih kupoval, če kmet nema denarja! Najboljši kupec je kmet, in če ima kmet denar, ima celi svét denar. Če pa naši mestjani ne marajo za žito domačega kmeta, če se jim ogerska moka bolj lepa in bolj bela in bolj okusna (?) zdi, potem pa naj svoje izdelke Ogrom prodajajo, kajti naš kmet nema denarja. Toda Madjari in ogerski Judi kupujejo doma v svojih mestih potrebno obleko, orodje, kavo, sladkor, špirit itd.; oni ne bodo po take reči v Celovec ali Beljak hodili. Mestjani torej le sami sebi škodujejo, ako svoj denar na Ogersko pošiljajo. Ko bi pri mokarjih in trgovcih zahtevali vedno le domačo moko, potem bi domači mlinarji dobili dosti dela, domači kmetje bi svoje žito lahko prodajali, domači kmetje bi potem denar imeli in bi tudi mestjanom kaj skupiti dali. Cena domačega žita bi se nekoliko povzdignila, to bi bilo dobro za kmete, pa tudi za mestjane bi to ne bila nobena nesreča, ampak narobe. Če bi se moka za par krajcarjev podražila, zato bi bili pa tudi dohodki boljši, ker bi domači kmet denar imel in bi marsikaj kupil, kar mora zdaj pogrešati. S tem smo pač jasno pokazali, kako slabo upliva prosta kupčija na naše kraje. Sosedna Kranjska pridela veliko prav lepe pšenice, in vendar se uvažajo tudi na Kranjsko celi vagoni ogerske pšenične moke. Naraven nasledek je potem, da domače pšenice nihče kupiti ne mara, in da mora tista v ceni pasti. Ko bi ljudje tako pametni bili, da bi nobeden ne kupil ogerske moke, in vsak zahteval domačo, s tem bi se pomagalo kmetom in mestjanom: kmetom zato, ker bi svoj pridelek lahko in nekaj dražje prodali, mestjanom pa zato, ker bi se poživil ves promet vsled tega, ker bi kmetje več denarja imeli.

Naši poslanci bodo morali premišljevati, kaj bi se dalo v tem oziru ukreniti. Po naših mislih pridela Avstro-Ogerska zadosti žita za svojo potrebo in tudi živine imamo dovolj; zato bi se moralo na to delati, da se uvoz žita in živine v našo državo sploh čisto prepové, kedar stopijo sedanje kupčijske pogodbe iz veljave. Mi ne vemo nobenega boljšega pomočka za naše kmete.

Shod koroško-slovenskih posojilnic.

Kakor smo že zadnjič povedali, bil je dné 3. vinotoka v Celovcu v gostilni „Buchenwald“ shod koroških posojilnic, sklican po načelniku „Zveze“, velezaslužnem rodoljubu in poslancu gospodu Mihajlu Vošnjaku. Čeravno je celi dopoldan deževalo in smo se bali prav slabe udeležbe, došlo je vendar nad 50 udeležencev. Zastopane so bile skoraj vse koroške posojilnice. Gospod državni poslanec M. Vošnjak je zborovanje otvoril s primernim nagovorom. Pozdravil je lep napredek koroških posojilnic in pohvalil rodoljubno duhovščino, ki s svojim ugledom, svojo delavnostjo ter zvedenostjo največ pripomore, da slovenske posojilnice dobro uspevajo. Govornik je potem povedal, zakaj se je ta shod v Celovec sklical. Rekel je, da se je pri „Zvezi“ sklenilo, naj bi bilo tisti dan pred občnim zborom „Zveze“ vselej posvetovanje odbornikov raznih posojilnic, da se pomenijo o posojilničnih zadevah, da je vsakemu priložnost dana, poprašati in se poučiti pri Celjskih veščakih, ako mu kaka reč ni prav jasna. Ker je pa iz Koroškega daleč v Celje in le malo Koroščev prihaja na „Zvezine“ zbore, zato se je sklenilo, za koroške posojilnice sklicati poseben shod v Celovec. Pozneje se morda priredijo podobni shodi na Kranjskem in Primorskem, ako se bo današnji poskus obnesel. Govornik je rekel, da je v prvi vrsti potrebno, da se vsaka posojilnica podvrže nadzorstvu. V Dolnji Avstriji je prišlo več bogatih posojilnic na kant, ker ni bilo nadzorstva, in so se odborniki podali v take špekulacije, kterih niso razumeli. Nadzornik bi bil na nevarnost opozoril in nesrečo zabranil. Že leta 1886. se je on (Vošnjak) dogovarjal s češkimi, poljskimi in nemškimi poslanci v tej zadevi, in so potrebo nadzorovanja posojilnic vsi potrdili. V tem smislu so stavili tudi vprašanje na vlado. Tista je odgovorila, da bo izdelala postavo, vsled ktere bodo posojilnice, ki so pri kaki „zvezi“, podvržene nadzorstvu skupnega zveznega nadzornika; tiste posojilnice pa, ki niso pri nobeni „zvezi“, bo nadzorovala vlada. Gotovo bo vsaka slovenska posojilnica rajši pristopila k Celjski „Zvezi“, kakor pa da bi prišla pod nadzorstvo državnih oblastnij. Ker bo pa treba, ako se postava potrdi, pri „Zvezi“ v Celju nastaviti in plačati stalnega nadzornika, ki bo imel tudi mnogo potnih stroškov, treba bo donesek za „Zvezo“ nekoliko povišati. Do zdaj so male posojilnice „Zvezi“ dajale le po 5 gld., velike pa nektere po 100 gld. Pa to ni pravična razdelitev, kajti male posojilnice potrebujejo nadzornika še bolj kakor velike, ktere imajo navadno že tehnično izurjeno vodstvo in vse račune in knjige pravilno peljane. Govornik poroča slednjič, kako hitro se množijo slovenske posojilnice, kterih je zdaj 67, in kako važne so za razvoj in napredek národnega gospodarstva.

Gospod Lončar, tajnik Celjske posojilnice, je govoril o dolžnih pismih in menjicah. Priporoča se, v dolžna pisma zapisati zemljiške številke. Obrazec za dolžna pisma se nahaja v letošnjem letopisu in se priporoča. Dolžna pisma je treba dvojno kolekovati. Ta dvojni kolek pa velja tudi za več ko dve priči (poroka). Ako bi se pa še le pozneje kak novi porok zapisal, treba je zanj novega koleka. Koleki morajo biti na prvi strani. To ne gre, da bi hotel kak porok odstopiti. Dolžnik mora zmirom dve priči svojega podpisa imeti, naj se že sam podpiše, ali pa podkriža. V dolžno pismo je treba postaviti, da jamči porok tudi za sodne in druge stroške. Odborniki ne smejo biti priče podpisov. Dolžnih pisem spod 100 gld. ni treba legalizirati, dve priči zadostujete. Uknjižijo se samo legalizirana dolžna pisma. Ako ni legalizirano, zamore se samo „prenotirati“, ta prenotacija se mora pa prej s tožbo opravičiti. Za nekaj časa, ki je postavno določen, velja prenotacija ravno tako, kakor uknjižba. Ako sta mož in žena oba zadružnika in skupaj vzameta posojilo, potem zadostuje en kolek; ako je pa eden dolžnik, drugi porok, treba je dvojnega koleka. Občine nemajo pravice, legalizirati dolžna pisma. — Pri menjicah je kolek vedno enak brez ozira na število podpisanih. Obrazec za menjice je v letošnjem letopisu. Treba je razločiti med „potegnjenimi“ in „suhimi“ menjicami. „Potegnjene“ so tiste, ki grejo med svet; take so nevarne, ker veljajo samo do tistega dné, do kterega je obrok v njih zapisan. „Suhe“ menjice pa ostanejo v posojilnici. Te so veljavne tri leta. Pred pretekom tega časa se morajo iztožiti, ali pa se mora nova menjica spisati. Pri „suhih“ menjicah so vsi podpisani (dolžnik in poroki) dolžniki, podpisati je treba samo imena, pa nič dostaviti, kdo je dolžnik in kdo porok. Vsi podpisi morajo biti na prvi strani. Če kdo ne zna pisati, se mora njegovo podkrižanje legalizirati.

Gosp. posl. Vošnjak omeni potem zastran obdačenja posojilnic, da uživajo tiste davčne olajšave le pod tem pogojem, da posojujejo le svojim udom. Rezervni zaklad je davku podvržen, le izdajki za lastne uradnike in darovi za nektere dobrodelne zavode so davka prosti. Posebni rezervni zaklad pa, o kterem v pravilih izrečno stoji, da je namenjen edino le za poravnanje slučajnih izgub, je davka prost. Tak posebni rezervni zaklad se pa potem ne sme porabiti za noben drugi namen.

Gosp. Lončar dostavi, da obstoji posojilnični davek v pristojbinah (kolkih). Čisti dobiček se pa obdači, ako doseže 300 gld. in ako se ne porabi za posebni rezervni fond v poravnanje slučajnih zgub ali pa za take dobrodelne zavode, ki imajo pravico do neobdačenih darov. Davka se računi $^3/_{10}$ % do 1000 gld. Pravila koroških posojilnic so pomanjkljiva, ker nemajo posebnih zakladov za poravnanje zgub.

Pogovor je prišel na posojilnice po načrtu Reiffeisen. Gospod nadzornik Simon pravi, da take niso pripravne za nas. Imajo sicer olajšavo, da smejo za dolžna pisma rabiti kolek, kakor pri menjicah, pa taka dolžna pisma se ne smejo uknjižiti ali prenotirati. Take posojilnice ne smejo rabiti menjic in ne smejo izven občine nič posoditi. Vrh tega so podvržene še državnemu nadzorstvu. Veljavo dolžnih pisem so jim sicer od 6 mesecev na 3 leta podaljšali, pa v 3 letih se dolg tudi težko povrne.

Gosp. posl. Vošnjak razloži razloček med posojilnicami po načrtih Schulze in Reiffeisen. Zistem Schulze hoče, naj si zadružniki pomagajo

---

drsnilo in padel je v grdo lužo, da je ves blatnat iz nje prikobacal.

„Tako tedaj se ti obnašaš!“ zaklicala je razdražena mati, ko je Primož svojo povest končal; „ali se ti ni smilil stari in slepi mož, ko ste ga oropali zvestega psa-vodnika in palice, na ktero se je opiral?! Le čakaj, Bog te bo kaznoval!“ To rekši ga je dobro namazala s šibo, da je na ves glas kričal. Za večerjo ni dobil druzega, ko kos kruha. Cilka pa mu je skrivaj nekaj od svoje večerje prinesla.

III. Bolezen.

Nekaj mesecev po tem dogodku prišel je neljub gost v ta kraj: bolezen škrlatica začela je napadati otroke po vsej okolici. V Orlovem so zboleli štirje otroci, v Podgorjah dva, v Št. Janžu celó deset. Gašper Marin je prišel zeló žalosten domov, ko je to zvedel. Nesreča kmalu pride, si je mislil; skoraj kakor bi bil naprej čutil, da pride bolezen v hišo, ni mogel ne jesti ne spati. Tako je minul prvi in drugi in tretji dan, in bolezen se je vedno bolj širila. Ko se je na četrti dan zjutraj Primožek zbudil, bilo mu je zelo slabo. Glava ga je bolela, v želodcu ga je tiščalo, obrvi so bile tako težke, z eno besedo, bil je toliko bolan, da ni mogel ustati. „Moj Bog, bolezen je že v hiši!“ rekla sta prestrašena oče in mati.

Marin se je koj napravil in šel po starega zdravnika, ki je že 40 let stanoval onkraj hriba in ljudi zdravil; poznala ga je cela dežela. Razume se, da je imel zdravnik ob tem času bolezni veliko opraviti. Tisti dan ni mogel priti; pa drugi dan na vse zgodaj se je odpravil na pot in težko sopihal po klancu navzgor po stezah preko gore. Ko pride v Marinovo kočo, vsedel se je k bolnemu dečku na postelj, tipal, izpraševal in popraševal. Potem je nekaj časa premišljal, slednjič pa zapisal zdravilo. „Ta bolezen je čudna“, rekel je zdravnik; „pustiti moramo in počakati, da si natora pomaga. Dajte mu le malo jesti in pustite ga spati; to bo za zdaj najboljše zdravilo.“

Ko je zdravnik vdrugič prišel, zdelo se mu je, da je dečku odleglo. Mrzlica je nekoliko odjenjala, in žila je bolj redno udarjala. Stari zdravnik pa ni bil nič zadovoljen; zapazil je na bolniku znamenja, ki niso kazale ne na mrzlico, ne na škrlatico. Ni si mogel razjasniti, zakaj da so oči tako motne in težke.

Ko ga je mrzlica pustila, šel je Primož spet enkrat iz hiše na prosto. Pa zdelo se mu je vse spremenjeno. Drevesa in skale so se mu veliko večje zdele, ko prej; pa nobena reč ni bila čedna in jasna, vse je bilo nekako v meglo zavito. To je prihajalo vsaki dan huje, neki strah ga je obhajal, in enkrat so se vsi zgrozili od straha, ko je Primož pri mizi rekel: „Meni se zdi, da se bo enkrat noč naredila in nikoli več ne bo dan.“

Primož je čutil, da bo zgubil pogled, zato je postal silno žalosten. On, ki je bil prej tako živ in je tako veselo skakal in se plazil po drevju in skalovju, začel je zdaj ob palico oprt hoditi, potrt in omahujoč, kakor starček.

IV. Kazen.

Ves žalosten in pobit je Primož po cele ure tam ob potu sedel, naslonjen na kako drevo ali škarpo, z obrazom obrnjenim proti vaški cerkvi. Sedel je tiho kakor okamnel. Na kaj je mislil? Nihče tega ni vedel, pa nenavadna bledost njegovega lica je razodevala, da ga znotraj nekaj tišči. Prve dni po prestani mrzlici je še včasih zapel; imel je namreč prav prijeten glas in dober posluh za godbo. Sčasoma je pa žalost prevago dobila in deček je popolnoma utihnil. Nekega dné, ko je spet na trati sedel, dovršila je nesreča svoje delo nad njim. Nakrat se mu je zdelo, kakor bi se mu bila črna zavesa (zastor) razprostrla pred oči, in od tega trenotka ničesa več ni videl. Storila se je noč in nikdar več ni videl dneva!

Do zdaj se je bil še premagoval, a zdaj je začel na glas jokati. Sčasom se je vendar pomiril; obesil je glavo na stran in začel nekaj premišljevati; bilo je videti, kakor da bi nekaj poslušal. Kaj bi utegnil slišati v tej neskončni grozni temoti?! (Dalje sledí.)

Smešničar.

Mestna učiteljica: „Povej mi, Olga, kteri dan v tednu se imenuje Gospodov dan?“

Olga: „Ne vem.“

Učiteljica: „No, kdaj pa grejo tvoja mama v cerkev?“

Olga: „Kedar imajo novo obleko.“

Mati več odraščenih hčerá: „Vi se bote vendar še ženili, gospod V., saj ste še mlad udovec?“

Vsegasit: „Kaj še! Sem vesel, da sem iz prvega zakona življenje rešil.“

---

sami med seboj z lastnimi močmi. Take posojilnice delujejo le z uplačanimi deleži, torej je poroštvo omejeno. Da je pa kaj denarja na porabo, morajo deleži veliki biti. V revnih krajih pa posestniki ne morejo uplačati velikih deležev, ne morejo torej pristopiti in tedaj tudi posojil ne morejo dobiti. Reiffeisen si je torej izmislil nov zistem: posojilnice z malimi deleži, ktere pa si pomagajo s svojim kreditom, to je, s hranilnimi ulogami. Da se pa uloge privabijo, potrebno je neomejeno poroštvo. Prve slovenske posojilnice so bile osnovane po načrtu Schulze. Pa take so le za bogate kraje, kjer morejo posestniki uplačati deleže po 50 ali 100 gld. V revnih krajih so bili posojilnic še bolj potrebni, zato so začeli ustanovljati posojilnice bolj v duhu Reiffeisenovih. Vendar pa je maloktera sprejela vsa pravila po tem zistemu, ker sta delokrog in prostost takih posojilnic preveč omejena, kakor smo zgoraj omenili. Naše slovenske posojilnice so zdaj večinoma neka nova vrsta posojilnic, neka sreda med načrtoma Schulze in Reiffeisen; uravnane so tako, kakor je za naše potrebe najbolj primerno.

Gosp. Simon je podal potem nekaj naukov in opominov zastran knjigovodstva, kako je treba vestno in skrbno voditi pomožne, pregledne in računske knjige. Vsaki posojilnici je priporočil imenik porokov v celi okolici. Omenil je, da se dobijo priloge za letni račun v Cirilovi tiskarni v Mariboru ter pri Hribarju v Celju.

Gosp. Lenc priporoča bolj tesno zvezo koroških posojilnic za medsebojno podporo tudi v denarnih zadevah. Gosp. Vošnjak odgovori, da pravila „Zveze“ dovolijo, da se napravijo pododbori v Celovcu, Ljubljani in Trstu. Gospod Kandut priporoča vsem posojilnicam, naj pristopijo k „Zvezi“, da se izognejo nadzorstvu od strani birokracije (državnih uradnikov). Tudi praša gosp. poslanca, ali bi se ne dala posojilnicam pridobiti pravica, da bi smele v shrambo in obrestovanje jemati tudi pupilarne in cerkvene denarje? Gosp. Vošnjak odgovori, da tega ni prej pričakovati, dokler se ne potrdi postava o nadzorovanju posojilnic, ker bodo še le potem dajale tako varnost, kakor jo zahteva vlada. Gosp. Legat prosi vse odbornike slovenskih posojilnic, naj postopajo oprezno, da slovensko imé ne pride v nečast in ljudstvo ne v škodo. Nadalje priporoča koroškim posojilnicam, naj z večimi svotami podpirajo zidanje Velikovške slovenske šole. Gospod Lenc pravi, da je namen „Zveze“ še premalo znan. Nekteri mislijo, da si hoče prilastiti nektere pravice, ki jih hoče posojilnicam vzeti; pa namen „Zveze“ je le ta, da s pomočjo nadzorstva obvaruje slovenski národ pred mogočo sramoto in škodo, ki bi bila neizogibna, ako bi ktera naših posojilnic vsled nevednosti ali lahkomišljenosti svojega načelstva na kant prišla. Govornik izreče „Zvezi“ popolno zaupanje.

Na vprašanje, kako zabraniti, da bi kaka posojilnica ne prišla v roke nasprotnikov, odgovori gospod Vošnjak, naj se napravijo glavni in upravni deleži, z določbo, da imajo le glavni deleži volilno pravico. Tisti se potem razdelijo le med zanesljive rodoljube.

Gosp. Štih se je nazadnje gospodom iz Celja in Maribora srčno zahvalil za njih trud in njih nauke, in s tem je bilo zborovanje končano.

(Tiste posojilnice, ki želijo postave v slovenskem jeziku, o kterih se je na shodu govorilo, naj to naznanijo našemu uredniku. — Op. ured.)

Javni shod

katoliško-političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem v Dolinčicah dné 14. vin.

Lep jesenski dan bil je zadnjo nedeljo, ko so se Slovenci zgornjega Roža zbirali v prijaznih Dolinčicah na shod našega katoliško-političnega in gospodarskega društva. Zbralo se je do 200 poslušalcev, samih mož-kmetov, v primernih prostorih našega vrlega domoljuba g. J. Pavla p. d. Rutarja. Hiša in prostori za zborovanje bili so lepo okinčani z zastavami, cesarskimi, národnimi in deželnimi ter z zelenjem. Gromenje topičev razlegalo se je daleč na okrog in oznanjalo vsej dolini, da se zbirajo tu pošteni Slovenci. Kot vladni komisar bil je navzoč g. dr. Klebl iz Beljaka.

Zborovanje je spretno vodil g. društveni podpredsednik Vek. Legat, ki je s prisrčnimi besedami pozdravil tako mnogoštevilno došle rojake. Na to je govoril o drugi točki: „Kdo more in kako se more kmetu pomagati“? čast. gosp. prefekt Val. Podgorc. Temeljito in obširno je razpravljal sedanjo žalostno stanje kmetskega stanú in s številkami razložil ogromno breme, ki jih mora zbog vladajočih liberalnih postav nositi kmet. Kazal je spretni g. govornik tudi na sredstva, s kterimi se more opomoči temu žalostnemu stanju. Pazljivo so kmetje poslušali to zanje posebno važno razpravo.

O tretji točki „Kaj je šola in kakšna mora biti? govoril je izvrstno č. g. kaplan Jos. Rozman. Poudarjal je, da se mora dandanašnji marsikaj prenarediti na svetu, da se zboljša sedanji žalostni položaj. Zlasti na šolskem polju se mora mnogo prenarediti, ker tu je mnogo slabega za nas. Potem razloži, kaj je šola, in poudarja da moramo odločno zahtevati versko in národno šolo. Kaže na slabe naše šolske postave, zlasti na njeni 2. paragraf, ki zahteva, da mora biti sedanja ljudska šola „interkonfesijonalna“, kakor učeno pravijo, ali po našem medverska, t. j. brezverska, ter kaže na žalostni sad sedanjih ljudskih šol. Potem je kazal, naj zahtevamo in moramo odločno zahtevati národno, slovensko šolo, ker na podlagi tujega, otrokom nerazumljivega jezika uspešen pouk v šoli ni mogoč. Izjavlja, da nismo nasprotniki nemščine, kakor lažnjivo trobijo liberalni listi, a smo za to, da bodi pouk v materinščini, ker le tako se bodo otroci kaj naučili. Potem pozivlja navzoče, naj podpirajo šolsko družbo sv. Cirila in Metoda, in zlasti pri volitvah izvolijo le take može, ki bodo odločno za versko in slovensko šolo.

G. V. Legat je potem govoril o 4. točki sporeda, razkladal navzočim namen slavne naše koalicijske vlade ter razpravljal sedanji politični položaj, ki je prežalosten zlasti za nas koroške Slovence. Krepko je označil neprijazno postopanje vis. vlade proti nam, ki nas povsod prezira in tlači, kjer nas le more. Omenja Celjskih paralelk in groznega krika, ki so ga zavoljo njih zagnali nemški liberalci in nacijonalci, in ki kaže vso nago nepravičnost teh strank. Spominja se znane najnovejše naredbe višjesodnega predsedstva Tržaškega, zaradi ktere so liberalni listi, italijanski kakor nemški, zagnali grozen krik, ki ne bo ostal brez uspeha, ker naša c. kr. vlada le prerada strepetá pred glasovi naših nasprotnikov. Pravi, da nas Slovence navadno povsod dobro poznajo, posebno pri davkarijah, kjer nam je treba odrajtovati davke, ali še tu nam nočejo biti toliko pravični, da bi nam na svojih napisih poleg v nemškem, tudi v slovenskem jeziku povedali, kam nam je nositi naš krvavo zasluženi denar, ki ga nam je plačevati v državne namene. Kara postopanje c. kr. koroške kmetijske družbe, ki nič noče storiti za slovenskega kmeta in nas le prerada muči z nemškimi govorniki, četudi ima v g. dr. Kramarju izvrstno moč na razpolaganje, ter kaže naposled tudi na neprestano hujskanje liberalnih časnikov, ki imajo pa le ta namen, da bi spravili celi svet na noge zoper nas mirne Slovence. Konečno opozarja in vabi navzoče na shod zaupnih mož in veliko Einspieler-Slomšekovo slavnost, ki se bo vršila dné 24. t. m. v Celovcu.

O isti točki spregovori tudi gosp. Pečnik in opozarja na bližajoče se občinske volitve in navdušuje navzoče, naj se pri volitvah združijo in volijo le može svojega mišljenja!

Č. g. Podgorc spregovori na to na kratko o gospodarstvu in opozarja na važnost in potrebo gospodarskih zadrug, po kterih si more kmet sam vspešno pomagati.

Č. g. župnik A. Gabron se zahvali govornikom, še kratko omeni, kar so govorniki razpravljali ter pozivlja kmete, naj ostanejo trdni pri bodočih volitvah.

G. Legat se še zahvali g. komisarju, ter zaključi zborovanje z gromovitimi „Živio“- in „Slava“-klici presvitlemu cesarju.

Nad tri ure so navzoči pazljivo in vztrajno poslušali govore; upamo torej, da dani jim nauki obrodé mnogo sadú!

Po zborovanju bila je domača zabava, pri kteri so domači pevci zapeli nektere slovenske pesmi, ker je slavni „Gorotan“ bil žal zadržan priti. Sklepam svoje poročilo z besedami prve pesmi, ki se je zapela:

„Živi, živi, duh slovenski,
Bodi živ na veke!“

Dopisi prijateljev.

(Kronin dar!) V korist družbe sv. Cirila in Metoda so darovali: Č. g. Bergman, župnik v Št. Lenartu, 1 krono. V Št. Rupertu poleg Velikovca na gostoljubnem domu preč. gosp. kanonika in župnika Fr. Treiberja dné 10. t. m. zbrani rodoljubi darovali v korist tamošnje nove slovenske šole 41 kron. Skupaj 42 kron. Lepa hvala vsem darovalcem! Živeli nasledniki!

Iz Celovca. (Vabilo na shod in slavnost.) Še enkrat opozarjamo vse rodoljube po deželi na važni shod, ki se bo vršil v Celovcu dné 24. t. m., kakor tudi na veliko Einspieler-Slomšekovo slavnost, za ktero se delajo vse priprave ali so, bolje rečeno, že dovršene. Upamo, da bo slavnost tako sijajna, kakor je obeh slavljencev dostojno. Vojaške godbe sicer ni bilo moč dobiti; najela pa se je Celovška „Kärntner National-Kapelle“, ki tudi prav dobro svira. Spretnost Kamniških „Lirašev“ in drugih sodelujočih osob je pa itak že dobro znana. Preverjeni smo, da so vse točke sporeda v pravih rokah, torej se nam je nadejati prav prijetnega večera. Možje z dežele naj ne pozabijo svojih domoljubnih žensk seboj vzeti; naj jim vsaj enkrat v letu privoščijo nekaj umetniškega užitka in razvedrila. Da bi ne bilo dovolj prostora, tega se menda ni bati, ker je dvorana v „Masslgarten“ zelo velika ter ima, če treba, kraja za tisoč ljudij in še več. Ima pa tudi prostorno galerijo in primerne sobe ob dvorani, kar vse bo ta večer občinstvu na razpolaganje. Priti je v praznični obleki, ker ta dan naj bo sploh vsem zavednim koroškim Slovencem in Slovenkam pravi národni praznik. — Pridite torej v obilnem številu Slovenci in Slovenke iz Koroške pa tudi slovenski bratje iz Štajerske, Kranjske in Primorja! Uljudno ste povabljeni in z veseljem bodete sprejeti. Na veselo svidenje torej! — Omeniti nam je k sklepu tudi še to, da se bo strogo pazilo, da se ne vrinejo v dvorano kake nepoklicane osebe, in da bo torej vhod v taisto brez izjeme dovoljen edino le proti izkazu vstopnic, ktere se dobivajo od danes naprej pri odboru slovenskega katoliško-političnega in gospodarskega društva v Celovcu, in na dan slavnosti popoludne v dvorani pivovarne „Masslgarten“. Treba je torej, da si vsak, kdor se želi te slavnosti udeležiti, pravočasno oskrbi potrebno vstopnico, da se mu ne bo napravljalo potem zvečer pri vhodu nepotrebnih sitnostij, ker bo vsakemu, kdor pride brez ustopnice, vhod v dvorano zabranjen.

Iz Celovca. (Nemški konservativci o Slovencih.) Tukajšni nemško-katoliški list „Kärntner Landbote“, poročevaje o izvolitvi gosp. Huberja v Zilski dolini, piše v štev. 19. nastopno: „Na ta dan (volitve v Št. Mohorju) se je očitno pred vsem svetom pokazalo, da so Nemci in Slovenci edini in složni ter da ni prepira in nemira med njimi. Ista sv. vera, iste koristi jih združujejo tako tesno, da te zveze še različnost jezika razdreti ne more. Vlada se je lahko prepričala, da Slovenci niso sovražniki Nemcev, ker so svojih 28 glasov nemškemu kandidatu dali. Zato je le pačenje resnice, ako liberalni listi vedno o nemiru govorijo; nasprotno moramo trditi, da le liberalna, in še bolj nemško-národna stranka mir v deželi kali, ker hoče pri Slovencih natorno pravico, materno besedo (jezik) zatreti, kar katoliški kmetje (nemški) nikdar ne bodo odobrávali. „Vsakemu svoje“ dati in pustiti, je geslo katoliške nemške in slovenske ljudske stranke.“ — Te lepe in možate besede so nam vsaj deloma porok, da nam hočejo katoliški Nemci pravični biti, kar si želimo iz vsega srca.

Iz Kotmare vesi. (Občni zbor podružnice sv. Cirila in Metoda.) Dné 7. vinotoka se nas je zbralo skoro da sto ljudij pri „Mežnarju“ na zborovanje podružnice. Prostor je bil lepo okinčan in je jako pripraven, kajti gostir g. Štangl je postavil lep in svetel lesen „salon“ ali dvorano, kjer ima prostor dve sto ljudij, če je treba. Izvolil se je prejšnji odbor, le za Bilčoves se je namesto rajnega župnika Gradičnika izvolil posestnik Rupert Krušič p. d. Rupej v Velinji vesi. Kot govornika sta nastopila gospoda Podgorc in Haderlap, ki sta oba povdarjala potrebo verske, šestletne in slovenske šole. Dokazovala sta med živahnim odobrávanjem, da je šola v tesni zvezi z gospodarstvom, kajti le krščanska izgoja otrók nam bo dala pridne, potrpežljive, pravične, usmiljene, varčne in trezne gospodarje, ter pridne in zveste posle; iz razuzdanega in nenravnega življenja pa pride nezadovoljnost in revščina v deželo. Krajše nagovore so imeli čč. gospodje Jelen, kaplan Hodiški; Ogriz, župnik Kapelski; Štih iz Št. Janža, in predsednik podružnice, vrli župan Prosekar. Prisotni so bili tudi č. g. dekan Müller. Kotmirski pevci so tem bolj veselo prepevali, ker so imeli spet Prosekarjevega Lojzija med seboj, ki je prišel od vojakov na dopust in je dober pevec. Vsi smo bili vesele volje.

Iz Brda na Zili. Naša železnica, ktero so dné 11. vel. srpana t. l. z nekako prenapetostjo odprli, prav pridno vozi. Tudi promet ni tako slab, kakor se menda misli. Nekteri pa pravijo, da bodo deske spet z vozovi na Vrata vozili, ker je voznina predraga na železnici. Jaz kaj tacega ne morem potrditi, ako pa voznino znižajo, mi je tudi prav. Sliši se, da jo bodo. Osebnega prometa bilo je od 11. vel. srpana do 1. kimovca za blizu 4000 gld., to je lep denar in lep dokaz potrebe naše železnice. — Ker že od železnice govorim, hočem djati tudi knjigo „Das Gailthal“ na železno rešeto. Tam govori prof. gosp. Staunig na str. 47. ne ravno dobro o nas Slovencih. Pravi, da nimamo tako čednih, snažnih hiš, ko Nemci. Ako ima g. prof. čas — in to bi bila celó dolžnost — naj si naše hiše pogleda in potem naj govori. Njegova sodba o našej hišnej snažnosti ima slabo podlago, kako bi sicer mogel na strani 48 in 49 pisati o obleki naših zanimivih Slovenk vse drugače. Tam on piše: „Wie sauber und reinlich itd.“ in na strani 49.: „— die reinen und vollen Leibesformen itd.“

Kar dalje piše, je za nas častno in tudi resnično. Prašamo pa: Ali more imeti človek snažno telo in snažno oblačilo, ako v hiši nesnaga kraljuje? V tej reči je bil gosp. profesor ali slabo poučen ali pa je sam slabo pogledal več naših hiš ali pa nosi kakor več drugih, — pristranske očale. Koliko prida nam prinaša uravnanje Zile, naj pa Nemce praša. Pri njegovej pesmi pa je prišel z lučjo v plot! Jaz sem poizvedel od tistih, ki so pesem v šali peli na lepej Brdskej planini, kjer je bil gosp. Staunig navzoč. Vstvarila pa jo je neka šaljiva planinka. Pesem se tako-le glasi: Čeretle, čeretle, čeretlate Kuh, wer wet di denn melchen, wonn i heiraten thu'. „Retla" (roth) pravijo Nemci rudečej kravi, (retlate Kuh) rudeča krava. — Gosp. Staunig pa naj ne misli, da ne znamo slovenski, če je tudi naše narečje res več ali manj z nemškimi besedami pomešano. Šole nam dajte, pametno uravnane, pa bo drugače. Pesem pa je itak nemška.

Iz Brda na Zili. Naša sijajna zmaga pri volitvi v deželni zbor je znana vsej koroškej deželi. Liberalcem se bo to seveda čudno zdelo, kako je mogoče, da Slovenci in Nemci tako složno čudeže delajo. To je prav lahko razumljivo. Ako naši nasprotniki tega ne vejo, naj berejo „Mir" in jaz jim povem: Ljudstvo razdvoji človeška strast, národe zedini pa krščanska ljubezen. Strast je mati pogube, krščanska ljubezen pa je mati pravice in moči. Nasprotniki! zdaj pa veste, kdo vas je vrgel. V veri je pravica, v pravici pa omika! Skoz slepoto in nebrižnost ljudstva za njegove politične pravice prišli ste liberalci do moči, veljave in — sebičnosti. Mislite, da so vaši, nazori edino pravi in da le vaša omika nekaj velja? Vaša omika pa je — surovost, — ako je povsod taka, kakor ste jo pokazali na predvečer volitve v Št. Mohorju. Dokler je ljudstvo spalo, psovali in zaničevali ste samo naše častite duhovnike, dobro vedoč, da imajo ti gospodje oči odprte in blago voljo, ljudstvo poučiti. Zdaj pa, ko je ljudstvo prav probujeno, pa tudi na nas lučate kamenje. Krščanska ljubezen tega gotovo ne stori, ampak „strast" stori kaj tacega. Vaš upliv pa ste si pri nas sami popolno uničili. V dveh letih se vidimo spet. Do tja pa „srečno"!

Od Zile. (Občinske seje so javne!) § 46. občinskega reda pravi: „Seje občinskega odbora so javne, vendar se more na nasvet (predlog) občinskega predstojnika ali treh občinskih odbornikov skleniti, da je seja tajna, ali nikoli pri onih sejah, v kterih se občinski računi za preteklo ali prihodnje leto razpravljajo. Ako bi se pa poslušalci predrznili, odborovo posvetovanje motiti, ali pa celo na odborovo prostost vplivati, potem ima predsednik pravico in dolžnost, posamezne nemirneže, ako jih je prej že zastonj (k miru) opominjal, odpraviti ali pa, ko bi bilo potrebno, ves prostor za poslušalce izprazniti." — § 47. O dovršenih sklepih se mora narediti zapisnik ali protokol, kterega mora predstojnik, dva odbornika in perovodja podpisati. Vsakemu občanu je dovoljeno, si zapisnik pregledati."

Predragi Slovenci! Že več številk lista „Kärnt. Gemeinde-Blatt" vabi vse kmete in sploh vse, kteri se za občinske reči brigajó, naj bi pridno hodili k občinskim sejam. Vendar ta list ne pride med ljudstvo, ampak ostane v občinski sobi in tako je njegov klic samo „klic vpijočega v puščavi". — Bolj važna še kakor za druge ljudi je pa ta pravica, k občinskim sejam hoditi, za nas Slovence. In zakaj to? Ravno zategadelj, ker je velika večina naših občin še v nemškutarskih rokah in ti tam velikokrat delajo, kakor se njim ljubi, ne pa kakor verno ljudstvo želi. Ko bi pa hodili tudi slovenski kmetje kot poslušalci k občinskim sejam, potem bi se liberalni odborniki ne upali več tako, razne veri in ljudstvu škodljive reči govoriti in o njih sklepati; bali bi se namreč vendar malo bolj, se s tem ljudstvu zameriti. — Pa še v drugem oziru bi bilo dobro. Tukaj bi kmetje videli, kako se pri občinskih sejah obravnuje, potem dalje, kteri odborniki so za to njihovo čast, občino zastopati, sposobni, kteri skrbijo bolj za se, kakor pa za občino, in še mnogo drugih rečij. Ne pozabite torej, slovenski kmetje, odbornike vprašati, kedaj so občinske seje; in ako imate čas, ako morebiti dežuje ali pa je zimski čas, ko doma nič posebnega ne zamudite, tako idite večkrat tja; gotovo se tega ne boste kesali.

Od Dev. Marije na Zili. (Še enkrat o živinski soli.) Ob sedanjem času, ko so že večidel vse občine z živinsko soljo preskrbljene, se v mnogih listih bere pritožba zavoljo nje. Nekteri trdijo, da ni zdrava; drugi pa, kterim moram bolj pritrditi, se pa pritožujejo, da je veliko predraga. To zadnje mnenje zastopa tudi č. dopisnik od Vrbskega jezera v „Miru" št. 23. od 20. vel. srpana t. l. Ker se mi to, kar trdi imenovani dopisnik, da pride namreč 1 kilogram soli naročevalcu pri Vrbskem jezeru na 9 kr., reci devet novcev, nemogoče in jako krivično zdi, si dovoljujem objaviti, koliko nas živinska sol v Beljaški okolici stane. V naši, kakor tudi v sosednih občinah pride 1 kilogram z vso zaračunjeno voznino in vrečami — prejeta pri občinskem uradu le na $6^3/_4$ kr. Nam je bila morska sol odmenjena, ktero smo dobili iz Pirane, ter stane nas voznina z vrečami vred, ktere so posebej zaračunjene, od Pirane do Beljaka le 1·4 kr. za kilogram. Kako bi bilo vendar to, da bi prišla voznina — ako so dobili v Vrbi iz istega kraja sol, kakor mi — od Beljaka do Vrbe malo da ne dvakrat tako draga, kakor od Pirane do Beljaka? To se zdi človeku nerazumno. Morebiti so pa domači vozniki preveč računali?! Tudi more biti, da so Vrbljani sol iz druzega kraja dobili, kjer železniška voznina veliko več stane, kakor iz Pirane, tam naj bi se pa voznina bila znižala. Tiste pa, ki trdijo, da je sol nezdrava, zavrnem s tem, da zatrdim, da je ta živinska sol v vsakem oziru izvrstna, samo to napako ima, da so je nam jako malo odmerili. Sol je nekoliko ostrejša in ima bolj rezat okus kot navadna kuhinjska sol, zato se je pa tudi živini v manjši meri poklada. Če pa, kakor sem čital v nekem nemškem listu, živina po nji drisko dobi, je edini vzrok le-ta, da je je živinče preveč zavžilo. Tudi preveč kuhinjske soli bi imelo take nasledke. Mi smo s to soljo zadovoljni — v kolikor se da — ter si je bomo gotovo v prihodnje zopet naročili. Boljši je menda vendar tič kakor pa nič. Saj vemo, da za nas kmete od vladne mize ne pade druzega kakor redkokdaj kaka drobtina, kosovi so za drugo vrsto ljudij namenjeni. Mi pa le drobtine pobirajmo!

Iz Št. Jakoba v Rožu. V nedeljo 30. kimovca nam je g. dr. Kramar, vodja kmetijskega poskušališča v Celovcu, razlagal o moštu, iz kakega sadja in kako naj se preša, kake lastnosti mora dober mošt imeti, káko mora biti sodje v kterem se hrani, kako se mora sodje čistiti, da ne cika po kislini in plesnobi, kaj je vrenje ali kipenje mošta in kako se mora pri vrenju postopati. Dalje nam je povedal, kako je delati, da se mošt ali sadno vino dve in več let ohraniti zamore. Dostavil je še, da je treba že pri prešanju na to gledati, da se nareja dvojni mošt, prvi iz bolj izbranega sadja naj bode za naprodaj, drugi pa, menj močni, za domače potrebe, da ima posestnik iz sadnega vina nekaj dobička tudi v denarjih. Govoril je v tako lahko razumljivej slovenskej besedi in tako živo in prepričevalno, da smo bili vsi navzoči prav zavzeti in navdušeni in smo mu na koncu prisrčno hvalo enoglasno izrekli. Vkljub najslabejšega vremena se nas je sešlo pri Oštneju, da poslušamo izvrstnega učitelja, več ko 120 posestnikov. Predavanje je trajalo cele dve uri: nazadnje je še popraševal, če kdo kake reči ni dobro razumel, naj se oglasi, in je odgovarjal na podana vprašanja prav poljudno in prisrčno. Kazal nam je tudi novo kipelno veho in razložil nje pomen in rabo, potem po njem za mošt izumljen cukromer, s kterim se meri v moštu obsežen sladkor in rekel: če potopljen v moštu cukromer kaže stopinjo 10, je mošt še dober, ker zvret obsega še pet odstotkov vinskega cveta (alkohola). Spod deseto stopinjo je mošt slab in ni za naprodaj; prav dober mošt mora imeti 14 do 15 stopinj, kakor navadno vino iz grozdja. Jako primerno bi bilo, če bi si naročili posestniki velikih preš tudi dr. Kramarjev cukromer in vsi drugi pa, ki imajo mošt, kipelne vehe. Na iskreno prošnjo od naše strani nam je obljubil visoko čislani gospod dr. Kramar, da pripravi svoj govor tudi za „Mir", ki je med Slovenci na Koroškem tako zelo razširjen. Pri tej priložnosti izrekamo tudi centralnemu odboru kmetijske družbe za Koroško, kteri nam je poslal na našo izrecno prošnjo g. doktorja, ki nas je tako temeljito poučil o moštu in ravnanju ž njim. S tem svetujemo tudi vsem koroškim Slovencem in slovenskim občinam, naj se obrnejo nemudoma na centralni odbor kmetijske družbe za Koroško v Celovcu s prošnjo, da jim pošlje dr. Kramarja, ki jih bode o omenjenej reči tako temeljito in v živej, lahko umljivej in poljudnej slovenskej besedi poučil. S tem tudi pokažete, da je pouk v maternej besedi vam neobhodno potreben. — V sosednih Podgorjah popravljajo in zidajo duhovnijo ali farovž, ki je že pod streho in kakor se kaže, bode prav prijazno in zdravo in priročno stanovanje za dušnega pastirja. Stal bode vsega vkup črez 3000 gld. Sedaj pa pride vrsta na višjo duhovno oblast, da Podgorjanom pošlje lastnega duhovnega učenika-župnika. Torej stopite na noge vsi složno, prosite in trkajte, da se izpolnijo vaše iskrene želje. Primerno velika fara, velika romarska cerkev, Božja služba pri kapelici ter dvorazredna, žalibog nemška šola podpirajo vašo prošnjo. Gotovo vas bodo uslišali. Gledé nemške šole v Podgorjah se sliši, da je bil šolski nadzornik, ki je pred ne dolgim časom nadzoroval slovensko šolo v Št. Jakobu in nemško v Podgorjah, kjer je razun slabega abecednika Prešernovega vse čisto nemško, en učitelj celó besedice ne zna slovenski, gledé znanja nemškega jezika v Št. Jakobu bolj zadovoljen, kakor v Podgorjah. V Št. Jakobskej šoli se uči nemščina na podlagi materne besede po štiri ure na teden v zgornjih razredih. Na tak način se torej v slovenskej šoli otroci ne priučé samo materne besede dobro, ampak tudi nemščine bolj kakor slovenski otroci v nemškej ali pseudoutrakvističnej šoli. Zastran ljudske šole moram še pristaviti, da imamo v Št. Jakobu črez štiri sto za šolo godnih otrók in smo prosili zategadelj za peto učiteljsko moč, ker je za toliko otrok postavno treba pet razredov. Bomo videli, kako nam hoče ali namerava višja šolska oblast gledé tega ustreči. Če ne, bodemo pa prosili in trkali tako dolgo, da se nam odpre, ker pot na visoko ministerstvo mi Št. Jakobčani prav dobro poznamo. Mi smo s sedanjo slovensko šolo prav zadovoljni, kdor ni slep na umu in telesu, se o vspehih naših otrók v sedanjej šoli prav lahko prepriča. Tudi naše učiteljske moči: en nadučitelj in en učitelj ter dve učiteljici, so z otroci jako prijazni in priljudni, izvrstnega obnašanja in zadržanja sploh tako, da jih visoko čislamo in spoštujemo. — Ne morem zamolčati male dogodbice. Novi knez Liechtensteinski borštnar v Podroščici, v „Miru" znan, da je s prvega rad naše mačke po polju streljal, se je zopet kaj pametno odrezal. Zahteval je namreč, da bi se v Podgorjah, kamur včasih njegova žena v cerkev pride, tudi nemški pridigovalo. To je vendar že nesramna tevtonska predrznost. Kdor prijema službo med trdimi Slovenci, se mora tudi njih jezika naučiti, ne pa mi njegovega. Trdi se drugače, da on pridig sploh ne potrebuje, tako malo nemških, kakor slovenskih. Mi pa v Rožu hočemo mir in pokoj; in če ga bodo milostljivi oskrbniki knez Liechtensteinskega posestva tako nesramno kalili, bode naša občina vedela kam se obrniti proti takim nemirnežem.

Iz Kaple v Rožni dolini. Če se voziš črez Dravo na Humberški most in sploh po cesarski cesti na slovenski strani Koroške, najdeš povsod pri mutah in pri mostu na tablah v pouk samo nemške napise, kakor da bi Slovencev ne bilo. Ali je to prav? Zakaj se tukaj ne izpolnujejo obstoječe postave, ki jih je naš presvitli cesar potrdil in ki branijo ravnopravnost jezikov? Ali mar mi Slovenci ne vozimo črez most in po državni cesti, ali mar ne plačujemo tudi cestnine in mostnine? Zakaj se nam tu ne podaje pouk tudi v naši materni besedi? Glejte, še južna železnica, kjerkoli pelje skozi slovenske kraje, spoštuje in vrši obstoječe postave o ravnopravnosti jezika in ima na vseh tablah pouk v obeh jezikih. Opomin in svarilo bodeš bral na vseh prelazih črez železno cesto, le državne oblasti ne marajo ravnopravnosti jezika na tablah pri mutah in mostih. Bode treba, da opomnijo posamezniki in slovenske občine cesarske oblasti, da nam dajejo pouk ob cestah tudi v materni besedi, kakor to dela tudi privatno društvo, namreč ravnateljstvo južne železnice. Žalibog, da smo v dolenjih krajih gledé javnih ali očitnih napisov na hišah, gostilnicah in kramarijah še prav na slabem, kakor da bi mi Slovenci ničesar ne kupovali in zahajali samo trdi Nemci po naših krajih v gostilnice in kramarije. Bog daj, da bi se to v kratkem na bolje obrnilo! Kot začetek moram dodati in omeniti, da je odprl neki Mostečnik v Goričah gostilnico s slovenskim napisom. Gotovo bodo Slovenci radi k njemu zahajali, da si le omisli tudi dobre pijače ter dobro in pošteno postrežbo. Pa neverjetno je: zavoljo take malenkosti ga je ozmerjal neki sosed, da se to ne spodobi, da se bode s tem Nemcem zameril, da smo tukaj Nemci itd. In ta sosed je trd, pristen Nemec, kaj ne? Nič tacega, njegov ded je domá v Lešah v Šentjakobski fari, mati pa v Podgorjah, tudi iz Roža, torej iz trdo slovenskih krajev!! Zares ljudje postajajo čedalje bolj smešni v ropotanju proti svoji materni besedi in krvi. Glasovi materne besede morajo biti vsakemu sladki in sveti, kakor ljubezen do svojih starišev. In čuditi se moramo, da se pametni in sicer pošteni možje v tem pogledu čisto spozabijo in prave pustne burke in šeme uganjajo.

Iz Velikovške okolice. Dné 16. kimovca imeli smo v „nemškem" Velikovcu redko pa imenitno slavnost. Na ta dan se je namreč blagoslovil ali požegnal nemški otroški vrtec. K tej slavnosti so se delale velike priprave. Od hiše do hiše so lazili nemški nacijonalci, na čelu jim znani „blaudrucker" Pintarič, in ljudstvo prigovarjali, svoje hiše z zastavami olepšati, da bode Velikovec na ta prisiljeni način zopet enkrat pokazal svoje nemško lice. Zgodilo se je po njih želji, pa ne v tisti meri, kakor lanskega leta pri „Parteitagu". Nekteri pametni mestjani so bili nad to hujskarijo v resnici nevoljni. Da bi se pa slavnost ne vršila brez poslušnih ovčic, so slavnoznani pristni nemški nacijonalci —riči, —čiči, —fiči, —piči itd. zbobnali svoje privržence od vseh stranij pokrajine Koroške, pardon! še celó iz nemškega „rajha" so jih vabili, da bi prišli in s svojo prisotnostjo poveličevali dan gospoda Pinteriča. In res! Iz daljnega Berolina, iz glavnega mesta nemškega „rajha", prišel je zastopnik vseh veliko-nemcev neki „kaiserlicher Rath". Na dan dohoda tega gospoda je šolarski deček nosil polo z vabilom okoli, naj se pride

zvečer k „Sternwirthu“ pozdravit odrešitelja Velikovca, kteri je nekak načelnik onega društva, ktero je posodilo 2000 gld. za nemški otroški vrtec. Iz „rajha“ je bil oni gospod; nemške marke so dobili Velikovčani v ta namen, da bi slovensko deco ponemčevali in jo odtujili lastni materi, slovenskemu národu in Bogu. Zapomnite si to, dragi mi Slovenci! Kaj bi se reklo, kako bi se po nemških časnikih kričalo, vpilo in pisarilo, kako bi si gosp. Pintarič svoj jezik brusil, ko bi mi Slovenci kake rubelje iz Rusije dobili za slovensko šolo v Velikovcu in drugo leto k otvoritvi slovenske šole povabili kakega kozaka iz Moskve!! Pa k stvari! V nedeljo 16. kimovca ob desetih predpoldnem so došli v mesto tuji gostje, na čelu jim Mariborška godba. Ko so se na trgu pozdravili in zbrali, začelo je vse korakati ali „marširati“ po taktu za godbo v nemški otroški vrtec. Oh to je bilo kaj lepo, ko si videl na vrtecu toliko otrók, pa ne majhnih, ampak odraščenih à la Pintarič, ki so željno pričakovali blagoslova hiše, v kteri bi se imeli učiti ljubezni do Boga in bližnjega. Ta blagoslov jim je dal velikovški gosp. dekan, kteri jim je v kratkih besedah povedal namen šolskega vrta. Da je onim gospodom vrtec, kterega so sezidali, res prekoristen in potreben, bodi s tem dokazano. Nekoliko dnij poprej je bilo v Velikovcu premiranje konj. Ko je neki mladenič, sin ali hlapec podjunskega kmeta, lepega konja vodil mimo komisije, mu navzoči stotnik ali „rittmeister“ zakliče: „bleiben's stehen“, ali mladenič ne razumevši teh besed, vodi konja dalje, nakar se mu še enkrat zakliče „halt“, ali tudi to ni razumel; ko se mu je pa po slovensko reklo, je pa koj obstal. Na to se eden navzočih nacijonalcev na —pič oglasi: „Ta zasluži priti prvi v otroški vrtec.“ Dragi bralec! Razsodi sam, komu teh dveh je otroški vrtec bolj potreben. Po mojem mnenju zadnjemu, ki je res še otročji in ne zna drugih národnosti spoštovati. Nadalje je spregovoril pri otvorenju vrteca nekoliko resnih besed, brez da bi druge národnosti žalil, župan mesta Velikovca. Odlikoval se je pa v kričanju in v srdu do Slovencev „blaudrucker“ Pintarič, ki svojo robo prodaja večinoma Slovencem po Koroškem, po Spodnjem Štajerskem, po Kranjskem in po Dalmaciji. Tega gospoda priporočujemo vsem Slovanom, da ga gmotno podpirajo in mu pripomorejo, da bode zamogel še nadalje rogoviliti zoper Slovence. Popoldne istega dné je bil koncert na vrtu pri „Sternwirthu“, pri kterem je sodelovala godba in pevska društva iz raznih krajev. Da se je vmes mnogo otrobov vezalo, je samo ob sebi razumljivo. Zvečer si videl nektere ognje goreti v okolici. Te ognje so privrženci Papičevi in pa fige-možje napravili. Tako je neki kmet v Čarčah zanetil kres v proslavo krivičnega podjetja. Posojilnica v Velikovcu naj si ga zapomni. Bog daj takim pamet! Konec vsega tega je bilo, da so se ga nekteri precej nalezli. Blagoslovljeni nemški vrtec pa upam, da ne bode imel blagoslova iz nebes in lahko smem reči:

Finis, Ende, konec,
Razdrobil se bo lonec!

Iz Dunaja. (Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju) prejelo je v poslednjem času sledeče darove: volilo po v Ljubljani umrlem hišnem posestniku g. Jožefu Bernardu 100 gld. V Brežicah je tamošnji rodoljub g. Janez Munda, c. k. živinozdravnik, nabral 13 gld., ktere so darovali: g. dr. France Firbas, c. kr. notar, 3 gld.; g. dr. Gvidon Srebre, odvetnik, 2 gld.; g. J. Šetinc, odvetniški koncipijent, 1 gld.; g. J. Agreš, uradnik, 50 n.; g. Fran Planinec, vodja železniške postaje, 1 gld. 50 n.; g. Leopold Schwentner, trgovec, 1 gld.; Anton Špindler, c. kr. knjigovodja, 1 gld.; g. Janez Munda, c. kr. živinozdravnik, 2 gld. Vsi v Brežicah. — Gosp. Anton Fabiani, trgovec v Sevnici, 1 gld.; vč. g. dr. Miha Magolič, župnik v Stillfriedu na Nižje-Avstrijskem, 3 gld.; g. Jožef Bahovec, uradnik avstro-ogerske državne železnice, 3 gld. — Iskrena bodi hvala vsem imenovanim plemenitim dobrotnikom revnih a vrednih slovenskih visokošolcev na Dunaju. Dal Bog, da bi jih mnogi posnemali! Daljne podpore sprejema društveni blagajnik vč. gosp. dr. France Sedej, c. in kr. dvorni kaplan in ravnatelj v Avguštineju na Dunaju, I. Augustinerstrasse 7.

Iz jugoslavenske Bosne. (Zahvala.) Zahvaljujemo se za blagodušno pripomoč po milodarih, ktere ste vrli Slovenci in Slovenke poslali iz Koroške po slavnem uredništvu „Mira“ za stavbo častite in dostojne cerkve sv. Jožefa v Predoru, kjer je neizrečeno potrebna. Dragi naši bratje in sestre po veri, cerkvi in národu, pomagate nam ubogim slovenskim in slovanskim bratom in sestram, sinovom in hčeram ene matere Slavije, zidati velepotrebno rimo-katoliško hišo Božjo — dvorano sv. Jožefa, ženina visokosvete Marije Device in krušnega očeta Kristusovega. Dobili smo tudi za zidavo nove cerkve blagodušni milodar osem goldinarjev in 80 kr. iz Guštanja, ktere je poslala Jožefa Jurak po slavnem uredništvu „Mira“ dné 27. vel. travna 1894. Bog vam stoterno plačaj! Jezus, Marija, Jožef vam obilno pomagajte, izprosite, povrnite in vas varujte sedaj, vselej, v smrtni uri in pripeljite vas v srečno nebeško domovino. Cerkev sv. Jožefa se že zida, v vogeljni — temeljni — kamen smo vložili tudi slovenski spis na „pergamentu“, na kterem je lepi spomin, kteri častno in zahvalno omenja vrle rimo-katoliške Slovence v Koroški, kteri so pripomogli k zidavi cerkve na jugoslavenski bosanski zemlji, ktera je bila čez 400 let v tužni in kruti turški-mohamedanski vlasti. Pomogli ste zidati hišo Božjo ubogim katolikom slovanskim med razkolniki in mahomedci. Ako Bog dá, bode to jesen cerkev sv. Jožefa dozidana do pod krova in pokrita, drugo leto obokana, ometana in v stavbi dovršena. Toda vsi pomočki bodo že letos pošli, zaupamo pa na pomoč Božjo, blažene Device Marije, sv. Jožefa in na milodarnost drazih nam bratov vernih Slovencev, da nam bodo še pomogli, da to velepotrebno in sveto delo dogotovimo. Zato se ljubezni vaši še priporočamo; kdor kaj premore in zamore, kogar je dobra volja in vtrpi pripomoči še za mnoge in silne potrebe pri zidavi in zvršenju cerkve sv. Jožefa. In sv. Jožef vam bode v dušnem in telesnem, v časnem in večnem veliki pomočnik, priprošnjik in povračnik!

Rimo-katoliški župni urad v Predoru.

Fr. Ant. Babić, župnik. Br. Alphons Marija, cerkveni odbornik.

Politični pregled.

V delegacijah so se nekteri poslanci pritožiti, da se vojaki pri vajah preveč trpinčijo in da se jim daje preslaba hrana. Govorilo se je tudi zoper dvoboj. — Državni zbor je bil sklican dné 16. t. m. Denarni minister je predložil proračun. Liberalne Nemce najbolj v oči bôde tisti denar, ki je baje v račun postavljen za ustanovo slovenskih latinskih šol v Celju. Levičarji so sklicali sejo zavolj tega in sklenili, da hočejo vsi nasproti glasovati, pri koaliciji pa vendar še ostati. Vlada misli, da bodo za slovensko gimnazijo glasovali konservativci, Jugoslovani, Poljaki, antisemiti in Mladočehi, torej večina, ker bi nasprotovali le nemški liberalci in národnjaki, skupaj kakih 120 glasov. Tako bo pomagano Slovencem, ker gimnazijo dobijo, potolaženi (?) bodo pa tudi nemški kričači, ker bodo videli, da so vsi njihovi poslanci nasproti glasovali. Kaj pa, če bi Mladočehi nalašč nasprotovali iz tega namena, da koalicijo razbijejo? Upamo, da Slovencem na ljubo tega ne bodo storili. — Državnemu zboru se bo predložila nova obrtna postava, ki ima nektere dobre določbe v korist rokodelskih mojstrov. — Na vrsto pride tudi nova postava o krajevnih (lokalnih) železnicah. — Pravosodni minister je bojda izdelal novo postavo o mirovnih sodnikih, ki bodo pravomočno razsojevali pravde spod deset rajniš. — Na volilnem shodu v slovenski Bistrici je rekel g. poslanec Robič, da bo izstopil iz konservativnega kluba, če državni zbor ne dovoli slovenske gimnazije v Celju. — Levičarski listi vedno pišejo, da je namen koalicije ta, da se tistim trem strankam, ki so pri koaliciji, liberalcem, konservativcem in Poljakom, ohrani njih sedanja posest. Tako tolmačenje pa je nedavno zavrnil poslanec dr. Ebenhoch rekoč, da se je koalicija naredila le zoper Taaffejev volilni predlog, vsled kterega je prišel v nevarnost politični upliv srednjih stanov (mestjanov in kmetov), ktere bi znali pri volitvah delavci v manjšino potisniti. Koalicija ima torej le namen, braniti politično veljavo srednjih stanov, nikakor pa dosedanjo moč tistih strank, ki so pri koaliciji. Taka koalicija, kakoršno si liberalci želijo, da bi branila njih posest, bila bi proti vsaki politični poštenosti. Kajti vsaka stranka, ki misli, da ima prave nazore, je pri svoji poštenosti dolžna, svoje nazore razštirjati in pobijati tiste stranke, ki imajo škodljiva načela, kakor jih imajo n. pr. liberalci. Konservativci bi torej ne bili pošteni, ako bi ne skušali, uničiti škodljivo liberalno stranko. O kaki prijaznosti med liberalnimi in krščanskimi poslanci torej ne more biti govora. Nam se zdi, da ima dr. Ebenhoch čisto prav. — Na Moravskem je umrl grof Egbert Belkredi, moder mož, eden iz najboljših katoliških državnikov v Avstriji. — Katoliški shod za Dolenjo Avstrijo bo 12. in 13. listopada. — Ogerska zbornica magnatov (plemenitašev) je zavrgla postavo o prostosti brezverstva in o enakopravnosti judovske vere; nasprotno pa je sprejela postavo, da bo matrike (krstne bukve) odslej država vodila. — Kakšen sad rodi slovanska nesloga, to se je nedavno pokazalo v Krumovu na Moravskem, ko so imeli volitev za deželni zbor. Zadnjič so tam zmagali Čehi, ker so bili složni, zdaj so zmagali pa Nemci z veliko večino, ker so Moravski Čehi razcepljeni zdaj na tri stranke: Staročehe, Mladočehe in stroge katoličane. — Primorski Lahi in lahoni so vsi strupeni od jeze, ker je viša Tržaška sodnija ukazala, da si morajo vse sodnije na Primorskem razun Trsta, Gradiške, Červinjana in Buj v teku enega meseca oskrbeti poleg laških tudi slovenske, oziroma hrvatske napise, pečate in tiskovine, to pa bojda na ukaz iz Dunaja. Govori in interpelacije naših poslancev torej vendar niso bili zastonj. Z napisi in pečati sicer še ni zagotovljeno tudi slovensko uradovanje; tudi ne razumemo, zakaj naredba ne velja tudi za Trst in okolico, kjer je do 60.000 Slovencev; vendar, ponižni kakor smo, zadovoljimo se za enkrat tudi s to drobtinico. Onemogla in zavistna jeza lahončičev pa spet enkrat spričuje, kako malo pravičnosti da imajo ti ljudje v sebi. — V Belgiji so bile te dni volitve po novem volilnem redu. Volilni red je na kratko tak: vsak polnoleten mož, ki plača vsaj 5 frankov dohodninskega ali druzega davka, ima en glas; če ima pa ženo in otroke in je že 35 let star, ima dva glasa; na viših šolah študirani gospodje in pa oženjeni posestniki, ki plačajo več davka, imajo po tri glase. S tem, da so posestnikom in starejšim ter oženjenim možem več volilne pravice dali, hoteli so zabraniti, da ne bi mladi delavci s svojim številom dobili državne oblasti v roke. Ukljub razširjeni volilni pravici je katoliška stranka dobila večino in obdrži vlado še zanaprej. Liberalci so nekaj sedežev zgubili, ktere so jim vzeli socijalni demokrati. — Iz ravno te Belgije nam je še nekaj druzega poročati. Tam je močno gibanje za to, da bi se zboljšale delavske plače. Nekteri tirjajo, naj bi pri tem država začela. Če država kaj zidati pusti, je navada, da delo razpiše in ga izroči tistemu podjetniku, ki se zaveže, da bode delo najboljši kup naredil. Da pa to zamore, stiska svoje delavce in jim zniža plačo. Pri tem je potem le on na dobičku, vsi drugi pa na škodi, kajti če delavec malo zasluži, tudi drugim obrtnikom, kakor gostirjem, pekom, mesarjem, krojačem, čevljarjem itd. ne more veliko zaslužka dati. Zato pa tirjajo prijatelji ljudstva, da mora država svoja dela izročevati tistim podjetnikom, ki se zavežejo, da bodo svojim delavcem najviše plače dajali. To je dobra misel. — O vojski v Aziji je malo novic. Toliko se vé, da grejo Japonci vedno naprej, Kitajci pa se umikajo. Kitajska vlada je vsa obupana; rada bi mir sklenila, pa Japonci nočejo. Z uporom pretijo vojaki in drugi ljudje. Med vojaki ni nobenega reda, tudi nemajo dovolj živeža, zato pa kradejo in ropajo. V Mongoliji, Kitajcem podložni deželi, se je punt že začel in so kitajske uradnike vse pregnali. Rusi se pripravljajo, da bodo vmes posegli; Mongolsko bodo nemara za se obdržali, če jo zasedejo.

Gospodarske stvari.

Orehovega drevja ne obrezuj nikdar po zimi, dokler se je bati hudega mraza, ampak šele tedaj, kedar postaja toplejše, torej na spomlad. Obrežeš pa ga lahko tudi jeseni, n. pr. meseca kimovca, a vsekakor toliko zgodaj, da se morejo rane še nekoliko zaceliti.

Izvrstna prst za gnojne in gorke grede je tista, ktere nabereš po travnikih in pašnikih po krtinah. Naberi jo pa jeseni, deni jo na kup ter jo večkrat premoči. Ako je zelo mastna, moraš jo seveda s peskom pomešati. Tudi cveticam v cvetličnik se kaj dobro prilega.

Novičar.

Na Koroškem. Pogorel je Pečnik na Gorici pri Dravogradu. — V Celovcu se je odkril spomenik grofa Enzenberga, ki je deželo vodil za časa francoskih vojsk. — V benediktinski cerkvi v Celovcu so vjeli tatu. — Nova pošta se je odprla v Limercah pri Celovcu. — Pogorel je Steinerjev skedenj na Zilski Bistrici. — Shod podružnice sv. Cirila in Metoda v Črni pri Štularju se je 7. t. m. prav dobro obnesel. Prišlo je mnogo ljudstva. Nastopilo je več govornikov. Peli so „Gorotanci“. — Za prednico Elizabetinskega samostana v Celovcu je bila izvoljena mati Benedikta Gössler. — Tepež je bil med topničarji in kranjskimi vojaki v gostilni „pri leči“ v Celovcu. Enega so tako pretepli, da so ga morali prenesti v vojaško bolnišnico.

Na Kranjskem. Vinarsko zadrugo snujejo v Krškem. Tista si bo omislila veliko ameriško trsnico. — Za električno luč v Ljubljani se že delajo priprave. — Na Dolenjskem bo letos malo vina, dobro pa bo. — Bukvarna Kleinmayr in Bamberg v Ljubljani je izdala knjigo „Zlate jagode“, zbirka basnij za mladino, spisal učitelj Kosi. Dobi se vezana za 60 kr. Ta knjiga s svojim mičnim in poučnim berilom je vsega priporočila vredna. — V Ljubljani se katoliški delavci in socijalni demokrati pisano gledajo. Katoliških je več. — V Kranjski gori se je ustanovila posojilnica. — Svobodomiselni delavci so imeli velik shod v Zagorju. — Katoliško slovensko društvo za Kamniški okraj je od vlade potrjeno.

Na Štajerskem. Vinograjsko društvo se je ustanovilo pri sv. Benediktu v slov. goricah. — Lepo veselico je nedavno imelo bralno društvo v Vitanju. — Imenitno zborovanje je imela podružnica sv. Cirila in Metoda v Trbovljah. Govorili so čč. gg. župnik Erjavec, dr. Srnec, dr. Janežič in kaplan Gregorc. Vmes se je glasilo petje. — V slovenski Selnici se je ustanovila nemška posojilnica. — V Halozah bo letos slaba trgatev. — V Loki pri Zidanem mostu so blagoslovili nov križ na mirodvoru. — Pošto so dobili pri sv. Frančišku ob Savinji. — V Mariboru se je odprla kadetna šola. Učila se bo na njej tudi slovenščina. — V Celju sta bila na smrt obsojena Janez Repatec in Ana Rainer zavolj zavratnega umora. — Nova brambovska vojašnica v Celju je dovršena. — Na Bizeljskem bo letos nad 8000 vedrov vina, večidel že iz ameriških trt.

Na Primorskem. Za morsko kopališče v Gradežu so dali svitli cesar 300 gld. — Viša sodnija v Trstu je ukazala, da si morajo sodnije v Kopru in Piranu oskrbeti tudi slovenske napise, pečate in tiskovine. Zoper ta pravični ukaz se Lahi hudo repenčijo, ker so do zdaj mislili, da Slovenci nemajo nobenih pravic. — Nova poštna hiša v Trstu je dovršena. — Na Brežini so imeli zlato mašo č. g. vikar Marušič. — Na Goriških latinskih šolah je letos 500 učencev. — V Istri bo letos dobro vino. — Vinarski zadrugi v Pulju je naklonil naš vrli poljedelski minister 4000 gld. podpore. Istrski kulturni sovet se je izrekel proti tej podpori! Taka zagrizenost presega že vse meje. — Dné 15. t. m. praznoval je dični naš slovenski pesnik Simon Gregorčič 50letnico svojega rojstva. Porojen je bil dné 15. vinotoka 1844. l. v Vesnem na Goriškem. Pesnikovati je začel l. 1864. ter od takrat do danes ustvaril našemu národu lepo število krasnih slovenskih pesnij. Pridružujemo se torej danes tudi mi mnogoštevilnim njegovim čestilcem, ter mu želimo srečnejšo in milejšo prihodnjost, nego mu je bila preteklost. Na mnogaja ljeta!

Po drugih deželah. Zaprli so nekega Laha, ki je v Vidmu (Udine) ponarejal avstrijske srebrne goldinarje. — V Kotoru so umrli škof Radoničič. — V Petrogradu, glavnem mestu Rusije, je zdaj sadjarska razstava. Avstrijski oddelek je za francoskim največi, ter se naše sadje zelo hvali. — Naše srebrne krone ponarejajo v Švici in jih k nam utihotapljajo. Krone so res srebrne in imajo za 26 kr. srebra, kakor naše. Izdelovalec ima torej še 24 kr. dobička. — Nekemu bogatinu v Lunelu na Francoskem so roparji odnesli vrednosti za dva milijona frankov. — V Aleksandriji (Egipt) se je naselil slovensk duhovnik č. gosp. o. Hubert Rant. Gotovo ga bodo veseli tamošnji Slovenci, kterih je 3000. — Iz Češke se letos izvaža mnogo ječmena. — V Novem Jorku je hud vihar porušil sedem nadstropij visoko novo, pa še neobljudeno hišo. S svojim padcem je podrla sosedno hišo, v kterej je osem ljudij mrtvih ostalo. — V Sitli (Amerika) se je zadušilo 37 rudarjev. — Na Ogerskem se klati roparska četa, ki šteje do 30 glav; ubili so že 4 vojake in 2 orožnika. — Boj je bil med Črnogorci in Arnavti. Devet je ubitih.

Raznoterosti.

Ponarejanje jestvin. Ker je bobova kava draga, nadomestujejo jo ljudje radi z drugimi tvarinami, zlasti s „cikorijo“. Taki izdelki so navadno brez vrednosti ter se izdelujejo dostikrat iz prav nečednih tvarin. Na Dunaju je zavod, kjer g. dr. Mansfeld preiskuje različne jedi in pijače. Ni še dolgo, kar je dokazal, kako se ponarejajo razne vrste cikorije; rabijo v ta namen kokaljevo seme, zmlete suhe hruške, zrnje češpljevih koščic, še zmleto kamenje je vmes. Tudi tropine od sladkorne pese, ki so se prej živini dajale, se zdaj sušijo in rabijo za cikorijo, ktera se polije z oljem iz solnčnih rož, da bolj vlažna ostane. Take brezvestne, zdravju škodljive prevare se občinstvo najložeje obvaruje, ako sploh cikorije ne kupuje, ampak pravo bobovo kavo meša s tečno, zdravo in okusno Kathreinerjevo sladno kavo, ktero priporočajo mnogi sloveči zdravniki in tudi dr. Mansfeld. Že rumenkasto-rujava barva te kave spričuje, da je iz dobre tvarine.

Premoženje cele Rotšildove družine znaša 5000 milijonov goldinarjev. L. 1875. ni znašalo niti polovico sedanje svôte. Tekom 18 let se je torej bogastvo Rotšildov podvojilo. Profesor Rudolf Mayer je izračunil, da se to premoženje vsakih 15 let podvoji in da l. 1965. bode znašalo strašansko svôto, namreč 150 milijard gld. (seveda če kak drug veter ne potegne). Od obrestij tega premoženja bi se moglo preživiti 37,120.000 ljudij. L. 1800. je imel ded Rotšild žepe skoraj še čisto prazne.

Če koga ugrizne stekel pes, naj si rano opere s toplim vinskim jesihom in mlačno vodo. Potem se na rano vlije nekaj kapljic klorove kisline.

Duhovniške zadeve v Krškej škofiji.

Dekanijo Trg bo oskrboval č. g. župnik Ant. Richter v Himmelbergu, faro Trg pa tamošnji kaplan č. g. Andrej Pirker. — Razpisani ste fari Dholica in Trg (Feldkirchen) do 24. listopada.

Za pogorelce v Fovji vasi pri Podkrnosu so darovali:

Č. g. J. Vidovic, župnik na Radišah	10 gld.	— kr.
Č. g. Mat. Ražun, stolni kaplan v Celovcu	2 „	50 „
Izkazano v št. 28. „Mira“	22 „	50 „
Skupaj	35 gld.	— kr.

Vabilo.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Velikovec in okolico

napravi v nedeljo dné 28. vinotoka 1894, ob ½4. uri popoludne v gostilni „pri Dürnwirthu“ v Št. Jakobu v Št. Peterski fari

shod

po navadnem dnevnem redu.

Po zborovanju bode prosta zabava, pri kterej sodeluje slavno pevsko društvo „Gorotan“ iz Šmihela nad Pliberkom.

Uljudno vabi vse ude in prijatelje te družbe k obilni udeležbi *načelništvo.*

Slovenskim rodoljubom iz dežele in sosednih slovenskih pokrajin, ki dohajajo po opravkih v Celovec, naznanjamo, da se Celovški Slovenci shajajo od zdaj naprej *vsako sredo ob ½8. uri zvečer v gostilnici hôtela „pri Sandwirth-u“,* kjer imajo odmenjeno svojo „klubovo sobo“ koj pri vhodu na desno. — Slovenski gosti so nam vsikdar dobro došli!

Loterijske srečke od 13. vinotoka.

Trst	56	37	3	52	79
Linc	29	1	50	55	30

Tržne cene v Celovcu.

Ime blaga	na birne gld.	na birne kr.	na hektolitre gld.	na hektolitre kr.
pšenica	4	10	5	10
rž	3	25	4	10
ječmen	3	20	4	—
oves	2	25	2	80
hejda	4	10	5	15
turšica (sirk)	3	60	4	50
pšeno	6	—	7	50
fižol	5	30	6	55
repica (krompir)	—	90	1	45
deteljno seme	—	—	—	—
grah	—	—	—	—

Sladko seno je po 2 gld. 30 kr. do 2 gld. 90 kr. kislo 1 gld. 40 kr. do 2 gold. 30 kr., slama po 1 gold. 40 kr. meterski cent (100 kil). Frišen špeh je po 60 do 64 kr. kila, maslo in puter po 90 do 100 kr. — Pitane vole plačujejo mesarji po 35 do 38 gld. stari cent.

Na prodaj je

Gregorčevo posestvo v Peračici z mutnim mlinom na tri tečaje, z rolo in stopami, posetve devet birnov, njive, travniki, gozd, vsega zemljišča okoli devet oralov, cenjeno na 3000 gld. Več pové J. Silan v Peračici, pošta Sinča ves (Kühnsdorf).

Mlad udovec,

ki bi imel zdaj prevzeti za stariši kmetijo, gostilnico, žago in lesno kupčijo v slovenskem kraju na Koroškem, išče pošteno slovensko nevesto, ki bi imela vsaj kakih 800 gld. dote in ki zna tudi za gospôdo kuhati. Ponudbe sprejema iz osebne prijaznosti uredništvo „Mira“.

Mladeneč, iz dobre hiše, finega obnašanja išče službo v mestu kot prodajalec. Vešč je tudi v knjigovodstvu. Kje, pove upravništvo.

Dražba cerkvenega vina.

Pri sv. Petru nižej Maribora bode se letos, 25. vinotoka ob 10. uri predpoldan po dražbi prodavalo 50 polovnjakov vinskega mošta in ravno toliko starega vina (1890 in 1893). Blago je nekaj posebnega.

Cerkveno predstojništvo sv. Peter niže Maribora.

Pijančljivost

se lahko **ozdravi** z **antibetinom**, kakor mnoge skušnje pričajo. — **Mnogo zahvalnih pisem lahko vsakemu pokažemo in zastonj pošljemo v pregled.** — Zdravilo nema duha, torej se pijancu lahko daje tudi brez njegove vednosti. — Ena doza stane 2 gld. 20 kr.; dvojna za bolj zastarane bolezni 4 gld. 40 kr. Poštnino plačamo tukaj, ako se denar naprej na nas pošlje. Prodaja: **Adler-Apotheke, Lugos, Banat Nr. 721.**

Josip Lorber-jeva

livarna za železo in kovine, in tovarna za stroje v Žalcu pri Celju

izdeljuje in popravlja različne, posebno pa **kmetijske stroje,** uliva iz železa in kovin (vsaktere zmesi) vse **predmete za žage, mline** in druge potrebe; napravlja cele **transmisije** po najnovejših sistemih itd. Posebno pa priporoča svoje **travniške brane,** ktere dosedaj v praktični rabljivosti in nizki ceni (mala brana stane samo **26 gld.** in velika **32 gld.**) **še noben izdelek te vrste ni prekosil.**

Glas iz občinstva.

Gospodarji se opozarjajo, da se **tržaško blago, moka, špirit in žganje v Celovcu najboljši kup dobi na starem trgu št. 19. pri „zlatem vencu“.**

Tovarna za kmetijske stroje.

Kdor potrebuje kak **kmetijski stroj,** naj se obrne naravnost na tovarno

Konrada Prosch-a,

v Celovcu, Adlergasse št. 19.

nasproti c. kr. kmetijske družbe,

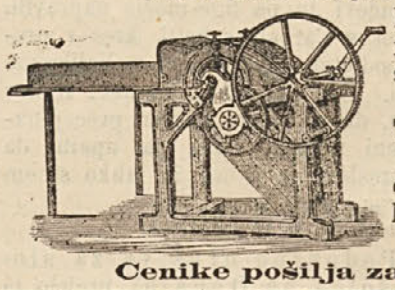

kjer se dobijo najnovejše **mlatilnice, slamoreznice, gepeljni** itd. Tudi se pokvarjeni stroji v lastni delavnici popravljajo. Točna in cena postrežba.

Cenike pošilja zastonj.

Pijte kavo vedno mešano z **Oelzovo** SCHUTZMARKE **kavo**

Zakaj? Zato, ker daje kavi prijeten duh in lepo rumenkasto barvo. Ker je Oelzova kava izdelana iz najboljše, čiste tvarine in je zelo tečna. Za zdrave in bolne je to okusna in krepka jed. Pri nakupu pazite na ime **Oelz** in na **varstveno marko.**

Dobi se v **vseh** boljših prodajalnicah za tržaško blago.

KONJAK.

Ta iz krepkega, na lastnih goricah raščenega **vina** izvlečena Francovka je skušen pomoček za oživljenje dušnih in telesnih močij. Zoper **protin, trganje, otrpnenje** udov, **revmatizem** pomaga čudovito in uteši bolečine. Ena steklenica velja 1 gld. 20 kr. **Stari konjak** je za **stare ljudi** in take, ki so bolni v želodcu, prava dobrota. Cena 1 gld. 50 kr. Kdor naroči 4 steklenice, se mu dá skrinjica zastonj in plača se na pošti voznina. Dobi se samo pri **Benediktu Hertl**-nu, graščaku na **Golču** pri Konjicah na Štajerskem.

Današnja številka obsega šest stranij.

Lastnik in izdajatelj Gregor Einspieler, župnik v Podkloštru. — Odgovorni urednik Filip Haderlap. — Tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu.